

učilištima, koji su zvani, da se u svojim predavanjima veoma obaziru na pravoslavne nego li na druge. Djelo će vrlo dobro poslužiti i učenicima bogoslovlja, da si rašire bogoslovno znanje, što ga u školi stekoše. Uz to će P. djelo dobro doći svima, koji se žele baviti istočnim pitanjem, jer daje putokaz i jer naznačuje svuda obilnu literaturu.

Dr. K. Dočkal.

Chr. Pesch S. J.: Praelectiones dogmaticae. Tom. VIII.: De virtutibus in genere. De virtutibus theologicis. Friburgi, Herder, 1910, 3. izd. str. X+344, cijena K 6'48.

Nedavna izašao je u 3. izdanju 8. svezak velike Peschove dogmatike, koja opsiže devet svezaka. Prednost cijelog tog velikog djela je jasnoća i preglednost, česa često nema u djelima sličnog opsega.

Ova se sveska raspada u četiri traktata. U prvom traktatu govori Pesch o krjepostima uopće (str. 1—48). U drugom o vjeri (de fide theologica). Na 104 stranice razvio je P. taj važni traktat. Taj je traktat osobito u današnje doba važan, gdje je liberalna teologija sasna izobličila, da pače razorila pojam i svojstva ove bogoslovne krjeposti. Ponajprije govori: de actu fidei ex parte subiecti credentis i ex parte obiecti. To je važno poglavlje, jer se od doba protestantizma sve više zabacuje katol. nauka, da je fides actus intellectus. Pa zar nisu baš s ovom bludnjom u savezu tolike druge bludnje liber. protest. i modernističke teologije. Nadalje govori: de praeambulis fidei; tu se zapravo postavlja temelj našoj vjeri, stoga bi se dandanas upravo

na to poglavlje kao i na poglavlje: de certitudine fidei, koje P. obrađuje na str. 162—175. morala stavljati velika važnost. Teme-ljito je obrađeno teško poglavlje: de analysi fidei (144—162), zatim: de obscuritate i necessitate fidei (str. 181—220). Treći i četvrti traktat se bavi ufanjem (de spe theologica) i ljubavi (de caritate theologica).

Začudno je, da se u propovijedima i kršć. pouci tako malo obazire na te važne i lijepe tri bogosl. krjeposti. Možda će ovo lijepo djelo gdjejkoga ponukati, da važne ove istine popularizira.

E. L.

J. V. Bainvel: De Scriptura Sacra. Paris, Beauchesne, 1910. str. VIII+214, cijena K 3'60.

Prije nekoliko godina izdao je Bainvel knjigu: De magisterio vivo, koju je kritika vrlo povoljno primila. Ove je godine izašla njegova knjiga o sv. pismu. Kod sastavljanja toga djela vodio ga je princip, kako sam kaže, „ut nihil de tradita veritate detraherem, nihil de legitimo progressu respuerem“ (str. VII).

Svrha je toga djela „quid ex fontibus revelationis derivari possit ad cognitionem de Scriptura comparandam“. Sama se knjiga raspada u dva dijela. U prvom dijelu donša B. crkvene dokumente počevši od enciklike Leona XIII. pa do pisma Pija X. o ustrojenju bibl. instituta, a na ove nadovezuje najvažnija mjesta iz starijih crkv. dokumenata, teologa, crkv. otaca, sv. pisma i zaključuje s hebrejskim i heterodoksnim svjedočanstvima (str. 11—107). U drugom dijelu obrađuje pitanja, koja danas svakoga teologa vrlo zanimaju i koja su u teološkoj

literaturi na dnevnom redu, a to su: o inspiraciji sv. knjiga, o bespogriješnosti sv. pisma. To stoji, da je cijelo sveto pismo bespogriješno. A kako je s raznim poteškoćama, poimence historijskim? Autor riješava poteškoće tako, „vel non sunt dictum, sed modus dicendi, vel sunt dictum scriptoris, suo nomine aliquid pro vero dantis, vel non sunt dictum scriptoris secundum eum sensum quo esse dicuntur“ (str. 152). Držim, da je zgodno, što je pisac na ovako malom prostoru od 208 stranica obradio tako važna pitanja, ali donekle ipak trpi temeljitost, kad se ovako teška pitanja opširno ne raspravljaju. No Bainvel kod svakog poglavlja citira specijalnu literaturu, te se tako onaj, koji hoće dublje zaći u problem, može lako u literaturi orijentirati.

E. L.

A. Poulain S. I.: Die Fülle der Gnaden. Ein Handbuch der Mystik. Freiburg, Herder, 1910. 2 sveska, str. XXX+416, XIV+462, cijena K 7'20, vez. K 9'12.

To je djelo prijevod iz francuskoga. Franc. original ima naslov „Des grâces d' oraison“, te je po prvi put izašlo 1901. i doživilo do sada šest izdanja. Strukovna je kritika primila to djelo s osobitom pohvalom. Meschler, koji je stručnjak u tim stvarima, kaže za to djelo, da je najbolje i najsolidnije, što je pisano o mistici. I zaista to djelo zaslužuje svaku pohvalu.

Glavna prednost toga djela su jasne i precizne definicije i naukovne stavke, što vrlo često u mističkim djelima ne možemo naći. Time će i obični vjernici bez prevelike muke moći zaći

u tajne mistike, a opet stavlja na raspolaganje psihologu religijâ i dušobrižniku kratak i jasan rukovogj, koji ih poučaje o današnjem stanju mističke teologije. Autor točno razlikuje između askeze i mistike, on nije toliko principijelan kao praktičan, što se vidi na mnogim primjerima, koje donâša u potvrdu svoje teorije. Poulain jasno razlikuje bitno u mistici — naime sjedinjenje s Bogom i samoposvećenje — od nebitnoga, a to su vizije i objave. Na početku svog djela P. razlaže, što je mistika. Svakako su vrlo zanimiva poglavlja o ekstazi, gdje imađe i odlomak s naslovom: Ekstasen u. krankhafte Ererscheinungen kao letargija, hipnoza. Gotovo cijela druga sveska se bavi objavama i vizijama. Spominjem još i poglavlje o shvatanju ekstaze kod Muhamedanaca.

Napokon nije čudo, da je djelo tako vrsno, jer je pisac, kako sam u uvodu kaže, studirao ta pitanja po prilici 40 godina, i to s osobitim obzirom na to, da ih može precizno i praktički prikazati; osim toga je prošao cijeli niz folijanata i rasprava o tom predmetu i razgovarao s mnogo takih osoba, koje su primile ili su si utvarale da su primile mističke milosti.

Njemački se prijevod strogo drži originala, samo su nekoja poglavlja malo drugačije razdijeljena i neka su mjesta nešto skraćena. Osim toga se je u bibliografije više obaziralo za njemačku mistiku.

E. L.

Dr. G. Prohászka: Die Liebe bis an's Ende. Gedanken über die hl. Eucharistie. Kempten u. München, Kössel, 1910. str VI+124, cijena K 1'44.